

Parlamentul
Republicii Moldova

DB4-04 nr. 443
14 noiembrie 2024

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

Comisia juridică, numiri și imunități

RAPORT DE EVALUARE EX-POST JURIDICĂ a Legii nr.198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat

Actul evaluat: Legea nr.198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat.

Intervalul de timp pentru evaluare: anul 2024.

Responsabil de întocmirea raportului: Axenia Staver, consultant superior în cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, tel.: 022-820-244.

În temeiul art. 13 alin. (2) și art. 111 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996, a Metodologiei de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative (în continuare - *Metodologie*), aprobată de către Biroul permanent al Parlamentului prin Hotărârea nr. 2 din 07.02.2018, și a Ghidului metodologic privind evaluarea ex-post a actelor normative, aprobat prin Hotărârea Biroul permanent al Parlamentului nr. 8 din 14.02.2024, Direcția generală juridică a efectuat evaluarea ex-post juridică asupra organizării executării dispozițiilor Legii nr.198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat (în continuare - *Legea nr.198/2007*).

Necesitatea evaluării se bazează pe dispoziția pct. 2.4.1. din Metodologie, ținându-se cont, că termenul de executare a prevederilor Legii nr.198/2007 constituie mai mult de un an de la intrarea în vigoare a acesteia.

Reținem că, Legea nr.198/2007 este inclusă în *Planul de evaluare ex-post a actelor normative pentru anul 2024* (anexa nr.2), aprobat prin Hotărârea Biroului permanent nr. 30/2023.

I. OBIECTIVELE EVALUĂRII

Prezenta evaluare are la bază următoarele obiective:

1. Stabilirea, dacă au fost aprobate toate actele normative necesare pentru organizarea executării și implementării Legii nr.198/2007.
2. Identificarea existenței unor obstacole de ordin juridic în aplicarea Legii nr.198/2007.
3. Verificarea, dacă normele Legii nr.198/2007 au făcut obiectul unor sesizări la Curtea Constituțională.

II. COLECTAREA DATELOR ȘI IDENTIFICAREA SURSELOR DE REFERINȚĂ

Pentru colectarea și analiza datelor și informațiilor necesare în procesul de evaluare ex-post juridică a Legii nr.198/2007 au fost utilizate următoarele instrumente și surse de date și informații:

- baza de date a legislației naționale eLEX, www.legis.md;
- pagina web oficială a Curții Constituționale (www.constcourt.md);
- Monitorul Oficial al Republicii Moldova, (Legile Republicii Moldova, Hotărârile Guvernului, Hotărârile Curții Constituționale ș.a.);
- pagina web oficială a Ministerului Justiției (<https://justice.gov.md/ro>);
- pagina web oficială a Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat (în continuare – *Consiliul Național*) - <https://cnaigs.md/ro/>;
- informația privind executarea prevederilor Legii nr. 198/2007 prezentată de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nr. 03/5429 din 13 iunie 2024 (se anexează la prezentul raport).

III. INFORMAȚII GENERALE DESPRE ACTUL EVALUAT

Legea nr.198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat a fost adoptată de către Parlamentul Republicii Moldova la data de 26.07.2007, ulterior a fost publicată în Monitorul Oficial nr.157-160 art.614 din 05.10.2007. În corespundere cu art. 37 alin.(1) din Legea prenotată, aceasta a intrat în vigoare la 1 iulie 2008, cu excepția art.19 alin.(1) lit. e), care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2012.

Menționăm că, potrivit art. 37 alin.(3) și (5) din Lege, în termen de 6 luni de la data publicării, Ministerul Justiției urma să elaboreze și să aprobe Regulamentul Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, iar Guvernul urma să prezinte Parlamentului propuneri de aducere a legislației în vigoare în conformitate cu legea vizată, precum și să aducă actele sale normative în conformitate cu aceasta.

Legea evaluată reglementează condițiile, volumul și modul de acordare a asistenței juridice garantate de stat întru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, intereselor lui legitime. De la data adoptării și până în prezent Legea supusă evaluării a fost modificată de 15 ori, ultima modificare fiind efectuată prin Legea nr. 395/2023 pentru modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat), care a intrat în vigoare la 29.06.2024.

Domeniul evaluării –asistența juridică garantată de stat.

Beneficiarii direcți ai Legii nr. 198/2007, sunt:

- 1) *cetățenii Republicii Moldova;*
- 2) *cetățenii străini și apatrizi;*
- 3) *persoanele juridice înregistrate în Republica Moldova;*
- 4) *instituțiile responsabile de acordarea asistenței juridice garantate de stat.*

IV. ANALIZA DATELOR ȘI INFORMAȚIILOR COLECTATE

Se va analiza informația colectată în raport cu obiectivele trasate în prezentul raport.

OBIECTIVUL 1: Stabilirea, dacă au fost aprobate toate actele normative necesare pentru organizarea executării și implementării Legii nr.198/2007;

Prevederile legale	Acțiuni realizate/nerealizate
<p>Art.9. Funcțiile Ministerului Justiției în domeniul asistenței juridice garantate de stat Ministerul Justiției exercită următoarele funcții în domeniul asistenței juridice garantate de stat: a) elaborează politica de stat în domeniul asistenței juridice garantate de stat;</p>	<p align="center">Realizat</p> <p>A se vedea pagina web oficială a Ministerului Justiției al Republicii Moldova: link de acces: https://justice.gov.md/ro/advanced-page-type/politici.</p>
<p>Art. 11. Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat ... (7) Regulamentul Consiliului Național se aprobă de Ministerul Justiției.</p> <p>(7¹) Funcționarea Consiliului Național este asigurată de aparatul administrativ, din care fac parte directorul executiv al Consiliului Național (denumit în continuare director executiv) și alți angajați. <i>Regulamentul de activitate al aparatului administrativ se aprobă de către Consiliul Național.</i></p>	<p align="center">Realizat (în termen)</p> <p>Ordinul ministrului justiției nr. 18/2008 cu privire la aprobarea Regulamentului Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.</p> <p align="center">Realizat (cu depășirea termenului mai mult de 2 ani)</p> <p>Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 15/2012 cu privire la aprobarea Regulamentului de activitate al aparatului administrativ al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.</p>
<p>Art.12. Competența Consiliului Național (1) Consiliul Național are următoarele sarcini: ... f) <i>aprobarea raportului anual de activitate în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat și prezentarea lui Ministerului Justiției, Guvernului și Parlamentului.</i> ...</p> <p>(2) Întru realizarea sarcinilor sale, Consiliul Național exercită următoarele funcții principale: ... e) <i>elaborează metodologia de calcul al venitului, determină nivelul lui care</i></p>	<p align="center">Realizat (în termen)</p> <p>Rapoartele de activitate, începând cu anul 2008, sunt publicate pe pagina web oficială a Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat și pot fi accesate la următorul link: https://cnaigs.md/ro/rapoarte-de-activitate?page=1 ;</p> <p align="center">Realizat (Cu depășirea termenului de până la 2 ani)</p>

<p>permite acordarea asistenței juridice calificate și le propune Guvernului spre aprobare.</p>	<p>Hotărârea Guvernului nr. 1016/2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind metodologia de calcul al venitului în scopul acordării asistenței juridice calificate garantate de stat.</p>
<p>Art.13. Ședințele Consiliului Național</p> <p>...</p> <p>(5) Hotărârile Consiliului Național se adoptă cu votul majorității membrilor lui, se semnează de președintele și de secretarul ședinței și se publică pe pagina web a consiliului.</p>	<p style="text-align: center;">Realizat (în termen)</p> <p>- Hotărârile Consiliului Național sunt publicate pe pagina web oficială a Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat și pot fi vizualizate la următorul link: https://cnaigs.md/ro/hotararile-cnaigs;</p>
<p>Art. 14. Oficiile teritoriale ale Consiliului Național</p> <p>...</p> <p>(8) În cadrul oficiului teritorial, activează un coordonator și personal administrativ. <i>Regulamentul funcționării oficiilor teritoriale se aprobă de Consiliul Național</i>, iar limita numerică a personalului, de Ministerul Justiției.</p>	<p style="text-align: center;">Realizat (cu depășirea termenului până la 2 ani)</p> <p>- Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 15/2008 cu privire la aprobarea Regulamentului funcționării Oficiilor teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.</p> <p>- Potrivit informației prezentate de Ministerul Justiției, atașată la prezentul raport, în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat sunt alocate 33 unități de personal, după cum urmează: Aparatul administrativ- 6 unități; OT Chișinău- 13 unități; OT Bălți – 6 unități; OT Cahul -4 unități; OT Comrat – 4 unități.</p>
<p>Art. 16. Para-juriștii</p> <p>(1) Para-juriștii activează în baza unui regulament, <i>aprobat de Consiliul Național</i>.</p>	<p style="text-align: center;">Realizat (cu depășirea termenului mai mult de 2 ani)</p> <p>Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 27/2014 cu privire la aprobarea Regulamentului de activitate al parajuriștilor.</p>
<p>Art. 21. Acordarea asistenței juridice calificate în dependență de nivelul veniturilor</p> <p>...</p> <p>(3) Metodologia de calcul al venitului care permite acordarea asistenței juridice calificate, precum și forma declarației cu privire la venit, se aprobă de Guvern.</p> <p>...</p> <p>(5) În vederea beneficierii de asistență juridică calificată, persoana din categoria specificată la alin.(1) prezintă declarație cu privire la venit de o formă stabilită de Guvern.</p>	<p style="text-align: center;">Realizat (cu depășirea termenului de până la 2 ani)</p> <p>Hotărârea Guvernului nr. 1016/2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind metodologia de calcul al venitului în scopul acordării asistenței juridice calificate garantate de stat (Anexa nr.1 și Anexa nr. 2 la HG).</p>

<p>Art. 22. Asistența juridică calificată gratuită parțial</p> <p>...</p> <p>(2) Modul și condițiile de acordare a asistenței juridice calificate gratuite parțial se stabilesc de Consiliul Național.</p>	<p>Nerealizat</p> <p>Potrivit informației prezentate de Ministerul Justiției, anexată la prezentul raport, mecanismul asistenței juridice calificate gratuite parțial nu a fost aprobat.</p> <p>În vederea realizării acțiunii 219 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023, a fost inițiat procesul de elaborare a proiectului de lege privind modificarea Legii nr. 198/2007 în partea ce ține de asistența juridică calificată gratuită parțial.</p>
<p>Art. 23¹. Modalitatea de recuperare a cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat</p> <p>...</p> <p>(6) După expirarea termenului prevăzut la alin.(5), suma cheltuielilor datorată în baza deciziei este scadentă și, în cazul în care nu a fost achitată benevol, se execută în conformitate cu procedura de executare a creanțelor bănești bazată pe dispoziții de drept public, aprobată de Guvern.</p>	<p>Realizat</p> <p>(cu depășirea termenului mai mult de 2 ani)</p> <p>- Hotărârea Guvernului nr. 618/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de executare a creanțelor bănești bazate pe dispoziții de drept public.</p> <p>Potrivit informației prezentate de Ministerul Justiției, deciziile coordonatorilor cu privire la recuperarea cheltuielilor, neexecutate benevol de către debitori, sunt expediate Serviciului Fiscal de Stat în vederea executării silit. Pe parcursul anului 2023, prin procedura de executare a creanțelor bănești bazată pe dispoziții de drept public a fost executată suma în mărime de 57 710 mii lei.</p>
<p>Art. 25. Cererea de acordare a asistenței juridice calificate</p> <p>...</p> <p>(2) Cererea de acordare a asistenței juridice calificate se întocmește după un model aprobat de Consiliul Național.</p>	<p>Realizat</p> <p>(cu depășirea termenului mai mult de 2 ani)</p> <p>Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 13/2018 cu privire la aprobarea formelor actelor de obținere și acordare a asistenței juridice garantate de stat.</p> <p>Modelul cererii de acordare a asistenței juridice calificate aprobat de Consiliul Național poate fi accesat la link-ul: https://formulare.cnaigs.md/.</p>
<p>Art. 29. Acordarea de către avocați a asistenței juridice calificate</p> <p>...</p> <p>(3) Criteriile de selectare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate se stabilesc de Consiliul Național în coordonare cu Uniunea Avocaților din Republica Moldova.</p>	<p>Realizat</p> <p>(cu depășirea termenului de până la 2 ani)</p> <p>- Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 6/2008 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la concursul de selectare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat;</p> <p>- Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 18/2013 cu privire la</p>

<p>(4) Pentru asigurarea acordării asistenței juridice calificate, oficiul teritorial încheie, cu avocatul public sau cu avocatul care urmează să acorde astfel de servicii la cerere, contract după <i>modelele aprobate de Consiliul Național</i>.</p>	<p>aprobarea formei actului de evaluare a candidaților la concursul de selectare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat și a formei avizului pentru admiterea avocatului în sistemul de acordare a asistenței juridice garantate de stat.</p> <p style="text-align: center;">Realizat</p> <p style="text-align: center;">(cu depășirea termenului mai mult de 2 ani)</p> <p>Hotărârea Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat nr. 41/2013 cu privire la aprobarea modelului contractului tip cu privire la acordarea asistenței juridice calificate garantată de stat de către avocați la cerere, precum și de către avocați publici;</p> <p>Contractul-tip cu privire la acordarea asistenței juridice calificate garantată de stat de către avocați la cerere poate fi accesat la următorul link: https://cnaigs.md/uploads/asset/file/ro/2314/Contract-tip_av_la_cerere.pdf.</p>
<p>Art. 30. Avocatul public</p> <p>...</p> <p>(2) Avocatul public activează în baza Regulamentului de activitate al avocaților publici, <i>aprobat de Consiliul Național</i>.</p>	<p style="text-align: center;">Realizat</p> <p style="text-align: center;">(cu depășirea termenului de până la 2 ani)</p> <p>Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 18/2008 cu privire la aprobarea Regulamentului de activitate al avocaților publici.</p>
<p>Art. 32. Remunerarea pentru acordarea asistenței juridice calificate</p> <p>...</p> <p>(3) Avocatul care acordă asistență juridică la cerere primește remunerație stabilită pentru fiecare caz aparte, potrivit tarifelor <i>aprobrate de Consiliul Național</i>.</p>	<p style="text-align: center;">Realizat</p> <p style="text-align: center;">(cu depășirea termenului de până la 2 ani)</p> <p>- Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 18/2024 privind aprobarea Regulamentului cu privire la mărimea și modul de remunerare a avocaților pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat.</p>
<p>Art. 33. Lista avocaților</p> <p>(1) Consiliul Național elaborează și ține lista avocaților publici și lista avocaților care acordă asistență juridică la cerere în raza de activitate a oficiilor teritoriale. Listele se actualizează semestrial și sunt făcute publice <i>pe pagina web oficială a Consiliului Național</i>.</p>	<p style="text-align: center;">Realizat</p> <p style="text-align: center;">(cu depășirea termenului de până la 2 ani)</p> <p>Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 17/1/2008 cu privire la aprobarea Registrului național al persoanelor care acordă asistență juridică garantată de stat.</p> <p>Potrivit informației prezentate de Ministerul Justiției, atașată la prezentul raport, lista avocaților publici și lista</p>

	<p>avocaților care acordă asistența juridică la cerere se include în Registrul Național al prestatorilor asistenței juridice garantate de stat.</p> <p>Registrul Național se actualizează de două ori pe an. Listele avocaților publici și lista avocaților la cerere sunt plasate pe pagina web a CNAJGS la rubrica „Persoane autorizate”.</p>
<p>Art. 34. Registrul serviciilor acordate și dările de seamă</p> <p>...</p> <p>(3) Forma registrului și durata păstrării informației sînt <i>stabilite de Consiliul Național</i>.</p>	<p style="text-align: center;">Realizat</p> <p style="text-align: center;">(cu depășirea termenului de până la 2 ani)</p> <p>- Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 19/2/2008 cu privire la aprobarea registrului serviciilor prestate de către avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat;</p> <p>- Hotărârea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nr. 40/2013 cu privire la aprobarea modelului dosarului în apărare pe cauză, ținut de către avocații care acordă asistență juridică garantată de stat (pct.2 - Termenul de păstrare al dosarului în apărare este de 2 ani de la data încetării acordării asistenței juridice garantate de stat.).</p>

Informația privind realizarea/nerealizarea acțiunilor în termenii stabiliți

Denumirea actului supus evaluării ex-post juridică	Nr. acțiunilor realizate la momentul elaborării raportului ex-post juridic	Nr. acțiunilor nerealizate la momentul elaborării raportului ex-post juridic	Gradul de realizare a actului normativ, % (acțiuni realizate*100/ acțiuni totale)	Nr. acțiunilor realizate în termenul stabilit de actul normativ	Nr. acțiunilor realizate cu depășirea termenului de până la 2 ani	Nr. acțiunilor realizate cu depășirea termenului mai mult de 2 ani
Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat	17	1	94,4%	4	8	5

OBIECTIVUL 2: Identificarea existenței unor obstacole de ordin juridic în aplicarea Legii nr. 198/2007.

Reieșind din informația prezentată de Ministerul Justiției un obstacol în implementarea Legii vizate constituie lipsa mecanismului de acordare a asistenței juridice gratuite parțial. Or, acesta este în continuare în proces de elaborare, iar importanța acestui mecanism rezidă în a asigura accesul cetățenilor la asistență juridică calificată gratuită parțial, în special pentru cei cu venituri mici.

Problemele legate de termenul de implementare, sugerează o lipsă de eficiență în aplicarea completă și la timp a reglementărilor, care poate afecta accesul la asistența juridică garantată de stat.

OBIECTIVUL 3: Verificarea, dacă normele Legii nr. 198/2007 au făcut obiectul unor sesizări la Curtea Constituțională.

Legea nr.198/2007 nu a făcut obiectul controlului de constituționalitate.

Totodată, menționăm că la 11.10.2023, la Curtea Constituțională a fost depusă sesizarea nr. 223g/2023 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 35 alin. (1) din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură și a unor prevederi din articolul 31¹ din Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat (desemnarea din oficiu a avocatului și independența acestuia [2]).

Curtea a decis că, sesizarea în cauză nu a întrunit condițiile de admisibilitate și prin Decizia nr.44 din 14 mai 2024 a declarat inadmisibilă sesizarea vizată.

V. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Principalele obiective stabilite de legiuitor în Legea nr. 198/2007 sunt realizate.

Totodată, subliniem asupra faptului că unele prevederi legislative nu au fost executate sau au fost executate cu întârziere.

Având în vedere că mecanismul de acordare a asistenței juridice gratuite parțial nu a fost încă aprobat, recomandăm autorităților să prioritizeze elaborarea și adoptarea acestuia în cadrul unei proceduri legislative prioritare, astfel încât persoanele care au nevoie de asistență juridică să poată beneficia de ea într-un mod echitabil.

Pentru a asigura o aplicare completă și eficientă a Legii nr. 198/2007 este esențial ca Comisia juridică, numiri și imunități să abordeze întârzierile și lacunele existente prin măsuri corective și printr-o monitorizare continuă. În acest fel, se va îmbunătăți accesul cetățenilor la asistență juridică garantată de stat și se va crește încrederea publicului în acest sistem.

 Tatiana MALAI,
Șef adjunct Direcție generală

Anexă: Informația privind executarea prevederilor Legii nr. 198/2007 prezentată de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nr. 03/5429 din 13 iunie 2024 - 5 file.